

Sygn. akt IV KK 252/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Dorota Rysińska (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie T. K.

skazanego z art. 207 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, odbytym w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 27 lipca 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w J.

z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt II K (...)

1. uchyla wyrok w zaskarżonej części orzeczenia o karze, rozstrzygającej o nałożeniu na T. K. obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem dozoru elektronicznego;

2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 29 lutego 2016 r. Prokurator Rejonowy w J. skierował do Sądu Rejonowego w J., na podstawie art. 335 § 1 k.p.k., akt oskarżenia wraz z

wnioskiem o wydanie wobec T. K. wyroku skazującego bez konieczności prowadzenia rozprawy oraz o wymierzenie uzgodnionej z nim kary za zarzucony mu czyn z art. 207 § 1 k.k., popełniony w okresie od lipca 2012 r. do 15 października 2015 r. Wniosek obejmował postulat wymierzenia, na podstawie art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 34 § 1a pkt 1 i 2 k.k. i art. 35 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 37a k.k., kary roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny wskazany przez sąd w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym i obowiązkiem pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem systemu dozoru elektronicznego oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Do procedowania w przedmiocie tego wniosku Sąd Rejonowy w J. przystąpił na posiedzeniu w dniu 11 maja 2016 r. Uwzględnił ten wniosek i w tym dniu wydał wyrok, którym uznał oskarżonego T. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za ten czyn na mocy art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k., art. 34 § 1 i § 1a pkt. 1 i 2 k.k., w zw. z art. 35 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku ograniczenia wolności, zobowiązując oskarżonego do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym oraz pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem dozoru elektronicznego (pkt. 1). W kolejnych punktach wyroku Sąd Rejonowy orzekł o kosztach procesu.

Powyższy wyrok uprawomocnił się bez jego zaskarżenia.

Tenże wyrok Sądu Rejonowego zaskarżył kasacją, wniesioną na podstawie art. 521 § 1 k.p.k., Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny. Zaskarżył on wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze na korzyść skazanego T. K. i zarzucił mu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie - art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k. polegające na uwzględnieniu wadliwego wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i orzeczeniu uzgodnionej z oskarżonym kary za popełnienie w okresie od lipca 2012 r do dnia 15 października 2015 r. przestępstwa z art. 207 § 1 k.k., w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa karnego materialnego w postaci:

– art. 4 § 1 k.k. polegającego na zastosowaniu przez sąd ustawy poprzednio obowiązującej i orzeczeniu wobec skazanego w punkcie 1 części dyspozytywnej wyroku kary jednego roku ograniczenia wolności, zobowiązując T. K. do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym oraz zobowiązując skazanego do pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem dozoru elektronicznego, pomimo iż w czasie orzekania w tej sprawie obowiązywała ustawa nowa, względniejsza dla sprawcy, albowiem z dniem 15 kwietnia 2016 r. uchylony został przepis art. 34 § 1a pkt 2 k.p.k. umożliwiający wykonywanie kary ograniczenia wolności także poprzez nałożenie na skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu z zastosowaniem dozoru elektronicznego,

– art. 35 § 3 k.k. polegającego na nieorzeczeniu wobec T. K. - nieobjętego wnioskiem skierowanym w trybie art. 335 § 1 k.p.k. - obligatoryjnego określenia czasu wykonywania obowiązku, o którym mowa w art. 34 § 1a pkt. 2 k.k., a więc obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem dozoru elektronicznego”.

Na powyższej podstawie autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku w części nałożonego na skazanego w pkt. 1 dyspozytywnej części orzeczenia obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem dozoru elektronicznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona na korzyść T. K. kasacja jest zasadna, co pozwala na jej uwzględnienie w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k.

Na pełną akceptację zasługuje wywód kasacji, w którym przywołuje się utrwalone poglądy Sądu Najwyższego co do obowiązków sądu rozstrzygającego w przedmiocie wniosku prokuratora złożonego na podstawie art. 335 k.p.k. W szczególności trafnie zwraca się uwagę na obowiązek sądu, orzekającego w trybie przepisu art. 343 k.p.k., co do zbadania wniosku nie tylko pod względem formalnym, ale i merytorycznym, a więc pod kątem zweryfikowania podstaw stwierdzenia odpowiedzialności karnej oskarżonego na podstawie ujawnionych okoliczności popełnienia przestępstwa, jak również pod kątem prawidłowości stosowania przepisów prawa materialnego, w tym leżących u podstaw proponowanego wymiaru kary. Jest oczywiste, że nie jest możliwe zaakceptowanie

wniosku prokuratora, choćby formalnie prawidłowo uzgodnionego z oskarżonym, jeżeli zawarta w tym wniosku propozycja wymiaru kary jest niezgodna z przepisami prawa materialnego. Naturalnie, prawidłowa kontrola wniosku może doprowadzić do jego konwalidacji w toku posiedzenia, na którym jest on rozpatrywany (art. 343 § 3 k.p.k.). Warunkiem tego jest jednak staranna kontrola wniosku przez sąd i odebranie oświadczeń co do jego modyfikacji od uprawnionych podmiotów. W przeciwnym razie, sprawa otrzymuje tok na zasadach określonych w art. 343 § 7 k.p.k.

Powyższych reguł nie dochował Sąd Rejonowy rozpatrujący wniosek złożony w niniejszej sprawie, co doprowadziło do wydania wyroku obrażającego przepisy prawa materialnego wymienione w zarzucie kasacji. Nie dość wnikliwa kontrola wniosku skutkowałą przeoczeniem, bądź błędną oceną dwóch prawnomaterialnych kwestii. Pierwsza z nich, w aktualnych realiach mniej już istotna, dotyczyła wadliwej treści wniosku prokuratora domagającego się orzeczenia wobec T. K., w ramach orzekanej kary ograniczenia wolności, opisanego w art. 34 § 1a pkt 2 k.k. obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu z zastosowaniem systemu dozoru elektronicznego – bez określenia czasu i sposobu wykonywania przez oskarżonego tego obowiązku, jak wymagał art. 35 § 3 k.k. w brzmieniu ustaloną ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 396). W tym miejscu wystarczy powiedzieć, że uwzględnienie przez Sąd tak sformułowanego wniosku – nierespektującego obligatoryjnych wymogów wymienionego przepisu prawa materialnego oraz niepoprzedzonego koniecznymi, szczegółowo opisanymi w kasacji uzgodnieniami było oczywiście bezpodstawne. Rozwijanie wątku wpływu tego uchybienia na treść wyroku jest już natomiast bezprzedmiotowe. Druga bowiem ze wskazanych kwestii ma znaczenie zasadnicze.

Mianowicie, w okresie między popełnieniem przez oskarżonego zarzucanego mu przestępstwa (do dnia 15 października 2015 r.) a następnie wniesieniem przez prokuratora wniosku w trybie art. 335 § 1 k.p.k. (29 lutego 2016 r.) i rozpoznaniem tego wniosku przez Sąd (11 maja 2016 r.), zmianie uległ stan prawny w zakresie uregulowania kary ograniczenia wolności. W dniu 15 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz

ustawy - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2016 r., poz. 428). Ustawą tą został uchylony przepis art. 34 § 1a pkt 2 k.k., określający ten z wariantów wymierzenia kary ograniczenia wolności, którego zastosowanie – obok zobowiązania oskarżonego do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym (art. 34 § 1a pkt. 4 k.k.) – postulowane było we wniosku. Konieczne jest dodanie, że w aktualnym stanie prawnym możliwe jest orzeczenie kary ograniczenia wolności tylko przez określenie obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne – o czym w sprawie rozstrzygnięto, oraz przez orzeczenie potrącenia od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd – co w sprawie w ogóle nie było brane pod uwagę, pomimo regulacji art. 34 § 1b k.k., obowiązującej tak poprzednio, jak i obecnie.

Z powyższego wynika – jak trafnie podnosi w kasacji Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny – że Sąd Rejonowy nie mógł uwzględnić wniosku prokuratora i na podstawie poprzedniej ustawy wymierzyć oskarżonemu uzgodnionej z nim kary ograniczenia wolności polegającej na obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem dozoru elektronicznego. Zgodnie z treścią art. 4 § 1 k.k., przywołanego w podstawie prawnej skazania T. K., zastosowanie ustawy poprzedniej, a nie obowiązującej w chwili orzekania, byłoby uzasadnione tylko wtedy, gdyby poprzednia ustawa była dla niego względniejsza. Taka sytuacja w sposób ewidentny nie zachodziła, skoro jeden z dwóch wariantów wymierzonej oskarżonemu kary ograniczenia wolności – w istotny sposób zwiększający intensywność kontroli skazanego w ramach tej kary, a tym samym jej dolegliwość – przestał obowiązywać. Co za tym idzie, nie ulega wątpliwości, że rację ma autor kasacji, że akceptacja przez Sąd Rejonowy wniosku prokuratora o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy, wymierzając T. K. karę ograniczenia wolności polegającą na zobowiązaniu do pozostawania w miejscu stałego pobytu z zastosowaniem dozoru elektronicznego, nastąpiła z rażącą obrazą przepisów prawa procesowego oraz prawa materialnego, tj. art. 335 § 1 k.p.k. w zw. z art. 343 § 7 k.p.k. i art. 4 § 1 k.k.

W świetle tego co powiedziano nie wymaga szerszego uzasadnienia, że przytaczane, rażące uchybienia przepisom prawa miały istotny – i to niekorzystny –

wpływ na treść wyroku w zaskarżonej kasacją części rozstrzygającej o orzeczeniu wobec T. K. obowiązku określonego w uchylonym już przepisie art. 34 § 1a pkt. 2 k.k. Orzekający skład Sądu Najwyższego podziela przywołany w kasacji pogląd, wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2017 r., w sprawie IV KK 337/17, w myśl którego „gdy kara lub środek karny występuje w dwu lub wielu wariantach, uchylenie jednego z wariantów ocenić wypada jako dozwolone”. Dlatego też Sąd Najwyższy, odwołując się do uzasadnienia tego poglądu stwierdził, że wniosek kasacji o uchylenie wyroku w zaskarżonej części jest w pełni zasadny, a na wnioskowanie takie nie ma wpływu fakt przytoczenia art. 4 § 1 k.k. w podstawie skazania oskarżonego zaskarżonym wyrokiem.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

r.g.